

Sygn. akt: I C 320/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 kwietnia 2022 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	sędzia Rafał Kubicki
Protokolant:	sekretarz sądowy Agnieszka Grandys

po rozpoznaniu w dniu 12 kwietnia 2022 r. w Olsztynie na rozprawie

sprawy z powództwa M. S.

przeciwko (...) Spółce Jawnej z siedzibą we W.

o nakazanie i zapłatę

I. zasądza od pozwanej (...) Spółki Jawnej z siedzibą we W. na rzecz powódki M. S. kwotę 15.000 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za okres od 24 marca 2021 r. do dnia zapłaty,

II. umarza postępowanie w zakresie żądania nakazania,

III. nakazuje zwrócić powódce ze Skarbu Państwa (Sąd Okręgowy w Olsztynie) kwotę 300 zł tytułem połowy opłaty od pozwu cofniętego w zakresie żądania nakazania,

IV. zasądza od pozwanej (...) Spółki Jawnej z siedzibą we W. na rzecz powódki M. S. kwotę 5.387 zł tytułem zwrotu kosztów procesu z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za okres od dnia uprawomocnienia się tego orzeczenia o kosztach procesu do dnia zapłaty.

sędzia Rafał Kubicki

I C 320/21

UZASADNIENIE

Powódka **M. S.** wniosła przeciwko (...) sp. z o.o. sp. k. we W. (która bezspornie uległa przekształceniom podmiotowym na zasadzie sukcesji uniwersalnej, które finalnie doprowadziły do zarejestrowania jej w Krajowym Rejestrze Sądowym pod firmą (...) spółka jawna **we W.**) o nakazanie pozwanej złożenia wniosku do Krajowego Rejestru Długów o usunięcie informacji gospodarczej dotyczącej zadłużenia powódki wynikającego z łączącej strony umowy współpracy i z faktury nr (...) z 30 maja 2018 r. oraz o zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki zadośćuczynienia za krzywdę wywołaną umieszczeniem tej informacji za zgłoszeniem pozwanej w kwocie 15.000 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie za okres od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Uzasadniając, wskazała, że ujawnione w ww. rejestrze zadłużenie powódki wobec pozwanej jest sporne i nie istnieje, a ujawniona informacja wywołała u niej wymagające rekompensaty poczucie niesprawiedliwości, bezsilności i frustracji.

Odpowiadając na pozew, pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości, zarzucając powódce, że treść łączącej strony umowy o „świadczenie usług w zakresie odzyskiwania należności” łącznie z ogólnymi warunkami tej umowy wskazywała na to, że prowizja należy się pozwanej od powódki za wykonanie usługi skutkującej spłatą zobowiązania, m.in. za „inne przypadki wygaśnięcia roszczenia lub powodujące pomniejszenie kwoty roszczenia przez klienta w toku realizacji zlecenia, a ponieważ

z takim właśnie przypadkiem strony miały do czynienia, była podstawa do obciążenia powódki wynagrodzeniem prowizyjnym, a wobec jego nieuiszczenia przez powódkę, była podstawa do dokonania wpisu powódki do Krajowego Rejestru Długów. Nie zachodzi więc ani potrzeba usunięcia wpisu z KRS ani bezprawność naruszenia dóbr osobistych, zresztą i samo to naruszenie pozwany uznał za niewykazane przez powódkę, podobnie jak wysokość roszczenia pieniężnego.

Na posiedzeniu przygotowawczym (protokół z 18 listopada 2021 r. k. 115) powódka cofnęła pozew w części dotyczącej nakazania wobec bezspornego zaspokojenia przez pozwanego w toku procesu żądania nakazania.

Fakty istotne dla rozstrzygnięcia

Powódka M. S., prowadząca przedsiębiorstwo pod firmą (...), zleciła pozwanemu – K. I. sp. j. – wykonanie usług windykacyjnych wobec (...) sp. z o.o. W toku działań windykacyjnych, ustalono, że w wyniku błędnie zweryfikowanych dokumentów, kwota żądana od (...) jest wyższa niż kwota przysługująca powódce, gdyż została powiększona o należność będącą przedmiotem cesji zawartej z inną spółką (S.), która również była dłużnikiem powódki a jednocześnie wierzycielem (...). Wobec powyższych ustaleń, dokonano zmian w panelu klienta – zmniejszając kwotę należności. Następnie pozwany wystawił powódce fakturę z tytułu prowizji za spłatę wierzytelności na kwotę 6.517,34 zł. Dnia 6 czerwca 2018 r. powódka złożyła reklamację do ww. faktury, podnosząc, że została wprowadzona w błąd przez pracowników pozwanej poprzez wskazanie, że należności będące przedmiotem umowy cesji zawartej ze spółką (...) powinny zostać objęte zgłoszeniem do Krajowego Rejestru Długów. Następnie powódka wskazała, że należność wynikająca z faktury nie zostanie opłacona, gdyż pozwany nie odzyskał żadnych pieniędzy. W odpowiedzi pozwana spółka wskazała, że z zaakceptowanego przez powódkę regulaminu wynika, że każda aktualizacja salda przekazanej wierzytelności wiąże się z wystawieniem faktury prowizyjnej. Pismem z dnia 25 marca 2018 r. powódka wniosła do pozwanego

o ponowne rozpatrzenie reklamacji, gdyż błąd wynikający z zaliczenia wierzytelności wynikającej z cesji do zadłużenia firmy (...) leży po stronie K. I. i to za wskazaniem pracownika pozwanego została dokonana aktualizacja salda zadłużenia w (...). Pozwana spółka wzywała powódkę do zapłaty, informując, że

w przypadku braku płatności, informacja zobowiązaniach powódki może zostać przekazana do (...). Powódka po raz kolejny zaprzeczyła zasadności dochodzonej od niej należności przez K. I.. Dnia 16 sierpnia 2018 r. pozwana poinformowała powódkę o umieszczeniu jej firmy w (...) S.A. i wskazała, że wpis zostanie podtrzymany do czasu wyegzekwowania zaległego wynagrodzenia. Tego samego dnia powódka zażądała wycofania zgłoszonej informacji. Następnie pismem

z 18 stycznia 2019 r. wezwała pozwaną do usunięcia wpisu z (...) oraz zaprzestania naruszania dóbr osobistych.

Wyrokiem z dnia 3 lutego 2021 r. syn. akt V GC (...), Sąd Rejonowy

w O. V Wydział Gospodarczy w sprawie z powództwa K. I. przeciwko M. S. o zapłatę – oddalił powództwo. W uzasadnieniu wskazał, że naliczenie prowizji przez K. I. było nieuzasadnione, gdyż do zmiany zadłużenia doszło na skutek zmiany wpisu, a nie faktycznego wyegzekwowania zadłużenia. Zmiana mająca charakter czysto techniczny, na wyraźne polecenie pracownika K. I. nie może być podstawą do naliczenia prowizji. Zgodnie z Ogólnymi Warunkami umowy jedynie rzeczywista wpłata i uregulowanie zobowiązania może spowodować naliczenie wskazanej prowizji. K. I. pomimo zobowiązania się od wyegzekwowania dochodzonej przez M. S. wobec firmy (...) należności, nie tylko jej nie odzyskał ale naliczył sobie prowizję od kwoty wprowadzonej błędnie do systemu. Apelacja powoda od ww. wyroku została bezspornie oddalona przez Sąd Okręgowy w (...) wyrokiem z dnia 14 maja 2021 r. (sygn. akt V Ga (...)). Pozwana spowodowała usunięcie spornej informacji z (...) po wydaniu wyroku z 14 maja 2021 r., a w toku niniejszej sprawy.

(dowód: wydruk z (...) k. 11, korespondencja między stronami – k. 16 – 37, wezwanie do usunięcia wpisu z (...) k. 12, raport informacji gospodarczych z (...) k. 42, wyrok SR w (...)V GC (...)z uzasadnieniem – k. 38 – 41)

Powódka od kilkunastu lat prowadzi przedsiębiorstwo budowlane w małej miejscowości (B.), uczestniczy w przetargach. Nigdy wcześniej nie widniała jako dłużnik w (...), a nawet nie został wobec niej nigdy wydany żaden wyrok zasądający dług. Sporna informacja w (...) szybko obiegała całe miasto, wywołała powódce problemy przy staraniu się o kredyty bankowe i kredyty kupieckie (zakupy z odroczonej terminami płatności). Ostatecznie powódka uzyskała kredyt bankowy, o który się starała, jednak z pewnym opóźnieniem i z koniecznością tłumaczenia się z faktu umieszczenia w (...) spornej informacji. Niektóre hurtownie towarów budowlanych ((...), (...)) odmówiły powódce z tego względu kredytu kupieckiego. Powódka wszystko to bardzo przeżywała, skarżyła się otoczeniu, że jest niesłusznie posądzana o długi, że jest przez to sprawdzana i że musi się tłumaczyć, była przez to bardzo przygnębiona. Powódka czuła się wytykana palcami, musiała tłumaczyć się znajomym z przyczyn powstałej sytuacji. Zamknęła się w sobie, ograniczyła kontakty towarzyskie i zawodowe. Działo się to do 2021 r. Stresujący był dla niej również proces o zapłatę wytoczony przeciwko niej przez K. I..

(dowód: zeznania świadków J. U. i D. S. – k. 147–148, zeznania powódki – k. 148)

Rozważania

Powództwo w przedmiotowej sprawie zasługiwało na uwzględnienie w całości w jego ostatecznym kształcie (zapłata).

Ustaleniu stanu faktycznego Sąd dokonał na podstawie dokumentów przedstawionych przez strony, których treść oraz wiarygodność nie budziły żadnych wątpliwości, zaś strony ich nie kwestionowały, jak również na podstawie korespondujących z ich treścią zeznań strony powodowej i świadków, przedprocesowej korespondencji stron oraz ustaleń faktycznych prawomocnego wyroku zapadłego między tymi samymi stronami dokonanych przez Sąd Rejonowy w (...) w sprawie V GC (...). Pismem z dnia 20 stycznia 2022 r. Sąd zobowiązał pełnomocnika pozwanej do wskazania w terminie 7 dni właściwego adresu świadka B. B., pod rygorem pominięcia dowodu. W związku z bezskutecznym upływem tego terminu, Sąd na rozprawie w dniu 12 kwietnia 2022 r. postanowił pominąć na podstawie art. 235⁽²⁾ § 1 pkt 4 k.p.c. wnioszek dowodowy pozwanej o przesłuchanie świadka jako niemożliwy do przeprowadzenia. Pozostałe wnioskowane przez strony dowody zostały przeprowadzone w całości.

Stosownie do treści art. 24 § 1 k.c. ten, kogo dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne, przy czym z art. 23 k.c. wynika, że katalog dóbr osobistych ma charakter otwarty. Nie ulega wątpliwości, że ochrona dóbr osobistych przysługuje jedynie przed działaniem bezprawnym. Za bezprawne uznaje się zaś zachowanie sprzeczne z normami prawa bądź z zasadami współżycia społecznego. Wobec wynikającego z art. 24 § 1 k.c. domniemania bezprawności – stosownie do brzmienia art. 6 k.c. – ciężar udowodnienia braku bezprawności określonego działania spoczywa na osobie, która naruszyła dobra osobiste. Przesłanka bezprawności działania sprawcy naruszenia dóbr osobistych – zgodnie z przepisem art. 24 § 1 k.c. decydująca o przyznaniu uprawnionemu ochrony – ujmowana jest w prawie cywilnym szeroko. Przyjmuje się, że bezprawne jest każde działanie sprzeczne z normami prawnymi, a także z porządkiem prawnym oraz zasadami współżycia społecznego. W zasadzie działaniem bezprawnym jest czynność naruszająca dobra osobiste, jeżeli nie zachodzi jedna z okoliczności wyłączających tę przesłankę. Do kontratypów wyłączających bezprawność, uzasadniających ingerencję

w sferę cudzych dóbr osobistych, zalicza się natomiast: działanie w ramach porządku prawnego, tj. działanie dozwolone przez obowiązujące przepisy prawa; wykonywanie prawa podmiotowego; zgodę pokrzywdzonego (ale z zastrzeżeniem uchylenia jej skuteczności w niektórych przypadkach) i działanie w obronie uzasadnionego interesu. Co istotne, w orzecznictwie przyjmuje się, że egzoneracja oparta na braku bezprawności z powodu działania w ramach porządku prawnego nie wchodzi w rachubę, gdy wykracza poza granice, jakie porządek ten zakreśla, oraz że działanie owo musi pozostawać w zgodzie z obowiązującymi przepisami, powinno być rzeczowe, obiektywne, podjęte z należytą

ostrożnością i przez osobę uprawnioną. Nie może też wykraczać poza niezbędną dla określonych prawem celów potrzebę w zakresie wyrażanych ocen (tak: Sąd Najwyższy w wyroku z 13 kwietnia 2000 r., III CKN 777/98).

Katalog chronionych dóbr osobistych zawarty w art. 23 k.c. ma charakter przykładowy, w związku z powyższym przyjmując należy, że niewątpliwie takimi dobrami będą w szczególności: dobre imię, nazwa, firma, tajemnica korespondencji, nietykalność pomieszczeń i tajemnicy przedsiębiorstwa (art. 551 pkt 8 k.c.) osoby prawnej (tak: A. Kidyba, komentarz do art. 43 k.c., SIP lex).

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 9 czerwca 2005 r. (III CK 622/04), stwierdził, że „dobre imię osoby prawnej jest łączone z opinią, jaką o niej mają inne osoby ze względu na zakres jej odpowiedzialności. Uwzględnia się tu nie tylko renomę osoby prawnej od chwili jej powstania. Dobre imię osoby prawnej naruszają wypowiedzi, które obiektywnie oceniając, przypisują osobie prawnej niewłaściwe postępowanie mogące spowodować utratę do niej zaufania potrzebnego do prawidłowego funkcjonowania w zakresie swoich zadań”.

W ocenie Sądu, powódka wykazała, że jej dobra osobiste w postaci dobrego imienia i wiarygodności finansowej zostały naruszone przez pozwaną. Niewątpliwie bowiem dobre imię jak i wiarygodność płatniczą narusza upowszechnienie informacji

w Krajowym Rejestrze Długów, z których wynika, że dany przedsiębiorca jest nierzetelny, bowiem nie zaspokaja wierzytelności. Do naruszenia tego rodzaju dochodzi nawet wtedy, gdy zamieszczona w Rejestrze informacja zawiera wzmiankę

o kwestionowaniu przez dłużnika istnienia zobowiązania. Skoro zatem doszło do zamieszczenia w (...) informacji o zadłużeniu powódki, to należało uznać, iż doszło do naruszenia dóbr osobistych powódki. Przy czym pozwana z całą pewnością miała świadomość, że należność, jaką zgłosiła do (...), ma charakter sporny.

To pozwana powinna wykazać, że naruszenie dóbr osobistych powódki nie było bezprawne, co w realiach sprawy oznaczało udowodnienie, że czynności pozwanej miały umocowanie w przepisach ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 r. o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych (u.u.i.g.). Wobec tego pozwana powinna wykazać wszystkie przesłanki wynikające z art. 15 u.u.i.g., tj. wykazać, że ujawniona przez nią w (...) wierzytelność względem powódki rzeczywiście istnieje i we wskazanej wysokości. Z okoliczności sprawy wynika, że wskazana przez pozwaną wierzytelność nie istnieje, gdyż w tej sprawie wypowiedział się Sąd Rejonowy, a następnie Sąd Okręgowy w Olsztynie, oddalając powództwo pozwanej w tej sprawie spółki o zapłatę. Wskazać w tym miejscu należy, że Sąd Okręgowy rozpoznając tę sprawę związany jest ustaleniami poczynionymi we wskazanych wyżej orzeczeniach na zasadzie art. 365 k.p.c. Sąd, rozpoznający nową sprawę między tymi samymi stronami, zobowiązany jest przyjmując, że dana kwestia prawna kształtuje się tak, jak wynika to z wcześniejszego prawomocnego wyroku. Jeżeli kwestia ta pojawia się w kolejnej sprawie, nie podlega ona ponownemu badaniu. Pozytywny skutek rzeczy osądzonej stwarza więc nie tylko zakaz dokonywania ustaleń sprzecznych z wcześniej osądzoną kwestią, ale także zakaz prowadzenia w tym zakresie postępowania dowodowego. (A. Partyk [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Postępowanie procesowe. Komentarz aktualizowany, red. O. M. Piaskowska, LEX/el. 2022, art. 365.) W ocenie Sądu przedstawiona przez pozwaną obrona okazała się bezskuteczna. Poza tym, w trakcie trwania niniejszego postępowania pozwana, jak już wskazano wyżej, usunęła z (...) informację o powódce, zatem brak wierzytelności pozwanej wobec powódki jest bezsporny. Nie została więc spełniona wskazana w art. 15 u.u.i.g. przesłanka wymagalności roszczenia. O zobowiązaniu wymagalnym można mówić wówczas, kiedy ono istnieje. Skoro zaś nie ma zobowiązania, to nie może być mowy o zobowiązaniu wymagalnym. Zamieszczenie

w (...) informacji o wymagalnym zobowiązaniu dłużnika jest tylko wtedy działaniem zgodnym z prawem, gdy zobowiązanie to rzeczywiście istnieje i jest wymagalne.

Podobne sprawy były już przedmiotem sporów przed sądami powszechnymi. Zaprezentowane poniżej fragmenty uzasadnień wyroków, tworzące jednolitą linię orzeczniczą Sąd Okręgowy w Olsztynie w składzie rozpoznającym tę sprawę w pełni aprobuje:

Wyrok SA w Warszawie z 24.11.2016 r., VI ACa 1190/15:

„Wykładnia pojęcia krzywdy użytego w art. 448 k.c. nie wyklucza stosowania tego przepisu, w związku z art. 24 § 1 i art. 43 k.c., także do osób prawnych w razie naruszenia ich dobra osobistego. Z oczywistych względów osoby prawne nie doświadczają ani cierpień fizycznych, ani psychicznych, ponoszą jednak szkodę o charakterze niemajątkowym na skutek naruszenia ich dóbr osobistych, której nie da się wymierzyć w pieniądzu. Wskazuje na to orzecznictwo Sądu Najwyższego, z którego wynika również, że zasądzenie pieniężnego zadośćuczynienia lub odpowiedniej sumy pieniężnej na cel społeczny realizuje nie tylko funkcje kompensacyjną, ale także funkcje satysfakcjonującą, represyjną i prewencyjno-wychowawczą. Warunkiem uwzględnienia żądań opartych na art. 448 k.c. jest wykazanie przez powoda także winy sprawcy naruszenia.”

Wyrok SA w Warszawie z dnia 30 czerwca 2014 r., VI ACa 1712/13:

„W przedmiotowej sprawie strona powodowa wносиła o usunięcie skutków naruszenia jej dóbr osobistych oraz naprawienie szkody niematerialnej, którą poniosła na skutek ich naruszenia. [...] pozwany mając pełną świadomość braku istnienia jakichkolwiek zobowiązań powoda wynikających z umowy o świadczenie usług telekomunikacyjnych z (...) S.A., nie podjął żadnych działań zmierzających do wykreślenia powoda z rejestru dłużników [...] powód wskazywał, jako na okoliczność mającą negatywny wpływ na możliwość funkcjonowania powoda w obrocie gospodarczym jako przedsiębiorcy fakt umieszczenia jego danych w Krajowym Rejestrze Dłużników (...) S.A. [...] Dopiero ustalenie czy i jakie dobro osobiste zostało naruszone lub zagrożone, pozwala na stwierdzenie bezprawności działania sprawcy lub istnienia okoliczności bezprawność tę wyłączających. Przy czym naruszenia dobra osobistego oraz nieobalenie przez pozwanego domniemania bezprawności - warunkuje zarówno roszczenia zmierzające do usunięcia skutków naruszenia dóbr osobistych, jak również roszczenia o zasądzenie zadośćuczynienia.”

Wyrok SA w Gdańsku z dnia 24 listopada 2009 r., I ACa 1100/09:

„W judykaturze uznaje się, że naruszenie dóbr osobistych polega m.in. na [...] podaniu przez spółdzielnię mieszkaniową do wiadomości sąsiadów dłużnika informacji o wysokości jego zadłużenia czynszowego. W doktrynie nie kwestionuje się takich orzeczeń co do zasady.”

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy uznał na podstawie art. 24 § 1 k.c., art. 448 k.c. i art. 481 § 1 i 2 k.c., że powództwo o zasądzenie zadośćuczynienia zasługiwało na uwzględnienie łącznie z żądaniem odsetkowym (bieg odsetek był bezsporny), a żądana kwota 15.000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę jest odpowiednia i zrekompensuje powódce wszelkie składające się na jej krzywdę niedogodności ustalone we wcześniejszej części uzasadnienia. W tym zakresie Sąd również podziela zdanie Sądu Apelacyjnego w Warszawie, który wskazał, że: „w tym kontekście zasądzona suma 5 000 zł okazuje się znacznie zaniżona, a przez to nie spełnia wyżej wymienionych funkcji represyjnej i prewencyjnej.” (wyrok SA

w W. z 24.11.2016 r., VI ACa 1190/15). Na gruncie niniejszej sprawy wskazać należy, że powódka prowadząca działalność w niewielkiej miejscowości została narażona na utratę dobrego imienia i wiarygodności finansowej swojej firmy. Wiadomość o wpisie w rejestrze dłużników stała się informacją rozpowszechnianą między lokalną społecznością przez co wizerunek rzetelnego przedsiębiorcy budowany przez lata został naruszony. Wobec takiego stanu rzeczy zasadnym było orzeczenie zadośćuczynienia w wysokości żądanej przez powódkę z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 24 marca 2021 r. (data wniesienia pozwu) do dnia zapłaty.

O umorzeniu postępowania orzeczono na podstawie art. 355 § 1 k.p.c. Ponieważ zaspokojenie powódki w zakresie żądania usunięcia wpisu nastąpiło w toku sprawy, wywołując cofnięcie pozwu w tej części, pozwanego uznać należy za przegrywającego proces również w tej części. Cofnięcie pozwu i zgoda pozwanego zostały odnotowane w protokole posiedzenia przygotowawczego (k. 115).

O kosztach orzeczono na podstawie art. 98 i art. 99 k.p.c. Powódka wygrała proces w całości i należy jej się zwrot opłaty od pozwu z roszczenia o zapłatę – 750 zł, połowy opłaty od pozwu o nakazanie – 300 zł, opłaty od pełnomocnictwa – 17 zł

i wynagrodzenia radcowskiego według norm przepisanych dla spraw o ochronę dóbr osobistych (stawka minimalna) – 720 zł oraz wynagrodzenia radcowskiego według norm przepisanych dla spraw przy podanej wartości przedmiotu sporu – 3600 zł Łącznie daje to kwotę 5.387 zł.

sędzia Rafał Kubicki